

УКРАЇНА

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

вул. Смоленська, 19, м. Київ, 03057, тел./факс: (044) 277-30-47, тел.: (044) 204-48-27
e-mail: box@necr.gov.ua, веб-сайт: www.necr.gov.ua

Полтавська обласна рада
вул. Соборності, 45, м. Полтава,
36014

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП, Регулятор), розглянула лист Полтавської обласної ради від 06.01.2021 № 01-19/34 щодо направлення рішень пленарного засідання другої сесії Полтавської обласної ради восьмого скликання від 29.12.2020, надісланий листом Секретаріату Кабінету Міністрів України від 19.01.2021 № 1463/0/2-21, та в межах компетенції повідомляє.

Щодо ціни на електричну енергію для побутових споживачів (населення)

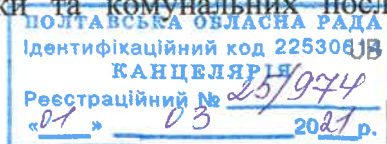
Відповідно до статті 5 Закону України «Про ціни і ціноутворення» до повноважень Кабінету Міністрів України у сфері ціноутворення належить проведення державної цінової політики та здійснення державного регулювання цін. При цьому, державні регульовані ціни повинні бути економічно обґрунтованими (забезпечувати відповідність ціни на товар витратам на його виробництво, продаж (реалізацію) та прибуток від його продажу (реалізації)).

Статтею 13 цього закону встановлено, що державне регулювання цін здійснюється Кабінетом Міністрів України відповідно до його повноважень шляхом установаження, зокрема обов'язкових для застосування суб'єктами господарювання фіксованих цін.

Законом України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон) визначено, що функціонування ринку електричної енергії здійснюється на принципах недискримінаційного ціно- та тарифоутворення, що відображає економічно обґрунтовані витрати, а ціни та тарифи на ринку електричної енергії, що регулюються державою, повинні бути встановлені з урахуванням вимог цілісності ОЕС України, економічно обґрунтованих та прозорих витрат відповідного учасника ринку електричної енергії та належного рівня норми прибутку.

Звертаємо увагу, що економічно обґрунтована вартість електричної енергії для кінцевого споживача має включати в себе вартість її закупівлі на ринках електричної енергії, вартість послуги з передачі електричної енергії, вартість послуги з розподілу електричної енергії та вартість послуги постачальника електричної енергії.

Законом України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» (далі – Закон про

НКРЕКП

№2002/17.2.1/7-21 від 17.02.2021

НКРЕКП) та Законом визначені повноваження Регулятора на ринку електричної енергії, серед яких відсутні повноваження щодо встановлення цін (тарифів) на електричну енергію для побутових споживачів (населення).

З метою збереження фіксованої ціни на електричну енергію для побутових споживачів, постановою Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 483 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії» (далі – постанова № 483) на ДП «Гарантований покупець», ДП «НАЕК «Енергоатом», ПрАТ «Укргідроенерго» та постачальників універсальних послуг покладено спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії (далі – ПСО), що передбачає надання послуг із забезпечення доступності електричної енергії побутовим споживачам.

Відповідно до постанови № 483 (у редакції постанови до 28.12.2020), фіксована ціна на електричну енергію для побутових споживачів встановлюється Кабінетом Міністрів України. До прийняття рішення щодо встановлення фіксованої ціни така ціна застосовувалась на рівні тарифів на електричну енергію для побутових споживачів (з урахуванням тарифів, диференційованих за періодами часу), які діяли станом на 30 червня 2019 року.

Постанова № 483 (в редакції постанови до 28.12.2020) діяла до 01.01.2021. Таким чином, у разі її не продовження, ціна на електроенергію для побутових споживачів формувалась би на ринкових умовах.

Разом з цим повідомляємо, що 28.12.2020 прийнято постанову Кабінету Міністрів України № 1325 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 5 червня 2019 р. № 483», згідно з якою продовжено дію ПСО до 31 березня 2021 року, та встановлено з 01 січня до 31 березня 2021 року фіксовані ціни на електричну енергію для всіх побутових споживачів на рівні 168 копійок за 1 кВт·год (з урахуванням податку на додану вартість).

Необхідно відмітити, що зазначена ціна на електричну енергію для побутових споживачів не покриває всі складові витрати на виробництво та постачання електричної енергії побутовим споживачам.

Водночас слід зазначити, що 01.02.2021 Кабінетом Міністрів України прийнято постанову № 64 «Питання надання компенсації деяким категоріям споживачів електричної енергії», згідно з якою запроваджено надання компенсації на оплату електричної енергії, спожитої у I кварталі 2021 року, деяким категоріям споживачів (крім тих, які отримують житлову субсидію), зокрема:

- населенню, яке проживає в житлових будинках (у тому числі в житлових будинках готельного типу, квартирах та гуртожитках), обладнаних в установленому порядку електроопалювальними установками (у тому числі в сільській місцевості), і станом на 31.12.2020 мало право на знижений тариф;

- населенню, яке проживає в багатоквартирних будинках, не газифікованих природним газом і в яких відсутні або не функціонують системи централізованого теплопостачання (у тому числі в сільській місцевості), і станом на 31.12.2020 мало право на знижений тариф;

- багатодітним, прийомним сім'ям та дитячим будинкам сімейного типу.

Водночас наголошуємо, що пунктом 15 частини першої статті 1 Закону визначено категорію «вразливі споживачі». Так, відповідно до Закону вразливі споживачі – це побутові споживачі, визначені у встановленому Кабінетом Міністрів

України порядку, які мають право на передбачені Законом підтримку для відшкодування витрат на оплату спожитої електричної енергії та/або захист від відключення у певні періоди.

Згідно зі статтею 61 Закону вразливі споживачі мають право на передбачену Законом підтримку для відшкодування витрат на оплату спожитої електричної енергії у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Порядок захисту вразливих споживачів, зокрема визначає категорії вразливих споживачів, порядок обліку вразливих споживачів та обсяг адресної допомоги для категорій вразливих споживачів.

Отже, на думку НКРЕКП, питання додаткової соціальної підтримки вразливих споживачів має бути врегульовано шляхом розробки та прийняття такого Порядку.

Щодо тарифів на теплову енергію

Відповідно до положень законів, зокрема про НКРЕКП, «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг» та «Про теплопостачання», НКРЕКП, згідно з покладеними на неї завданнями, зокрема встановлює тарифи на теплову енергію, та тарифи на відповідні комунальні послуги суб'єктам природних монополій та суб'єктам господарювання на суміжних ринках, ліцензування діяльності яких здійснюється НКРЕКП та змінює їх за результатами перевірки або моніторингу.

Державна політика, зокрема у сферах теплопостачання та надання комунальних послуг, базується на принципах забезпечення функціонування підприємств, установ та організацій, що провадять господарську діяльність у вказаних сферах, на умовах самофінансування та досягнення рівня економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво.

У частині державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг шляхом формування відповідної цінової і тарифної політики НКРЕКП здійснює роботу щодо забезпечення економічної обґрунтованості тарифів, зокрема у сферах теплопостачання та надання комунальних послуг, керуючись вимогами чинного законодавства, якими визначено, що:

державні регульовані ціни повинні бути економічно обґрунтованими (забезпечувати відповідність ціни на товар витратам на його виробництво, продаж (реалізацію) та прибуток від його продажу (реалізації) (частина друга статті 12 Закону України «Про ціни і ціноутворення»);

тарифи на комунальні послуги суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання на суміжних ринках повинні забезпечувати відшкодування всіх економічно обґрунтованих планованих витрат на їх виробництво з урахуванням планованого прибутку. Встановлення тарифів на комунальні послуги, нижчих за розмір економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво, не допускається і може бути оскаржено в суді (частини друга та четверта статті 10 Закону України «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг»);

тарифи на теплову енергію повинні забезпечувати відшкодування всіх економічно обґрунтованих витрат на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії (частина перша статті 20 Закону України «Про теплопостачання»).

У сфері теплопостачання механізм формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання для суб'єктів природних монополій і суб'єктів господарювання на суміжних ринках, які провадять або мають намір провадити господарську діяльність з виробництва теплової енергії, її транспортування магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами (далі – транспортування) та постачання, які є ліцензіатами НКРЕКП, визначено Порядком

формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, затвердженим постановою НКРЕКП від 25.06.2019 № 1174 (далі – Порядок № 1174).

Порядок встановлення тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування, постачання визначено Процедурою встановлення тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування, постачання, затвердженою постановою НКРЕКП від 31.03.2016 № 528.

Водночас формування тарифів, зокрема на послугу з постачання теплової енергії та на послугу з постачання гарячої води, для суб'єктів господарювання, які є ліцензіатами НКРЕКП у сфері теплопостачання та надають або мають намір надавати послугу з постачання теплової енергії та послугу з постачання гарячої води, здійснюється відповідно до Порядку формування тарифів на послугу з постачання теплової енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 18.02.2020 № 416, Процедури встановлення тарифів на послугу з постачання теплової енергії, затвердженої постановою НКРЕКП від 18.02.2020 № 417, Порядку формування тарифів на послугу з постачання гарячої води, затвердженого постановою НКРЕКП від 08.04.2020 № 767, та Процедури встановлення тарифів на послугу з постачання гарячої води, затвердженої постановою НКРЕКП від 08.04.2020 № 768.

Згідно з пунктом 2.3 Порядку № 1174 формування тарифів на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії здійснюється ліцензіатами відповідно до річних планів її виробництва, транспортування та постачання, економічно обґрунтованих планованих витрат, визначених на підставі державних та галузевих нормативів витрат і втрат ресурсів, техніко-економічних розрахунків, кошторисів, а також витрат і втрат, визначених відповідно до інших встановлених уповноваженим органом методик (порядків), з урахуванням ставок податків і зборів, чинних або прогнозованих цін на матеріальні ресурси та послуги у планованому періоді.

Відповідно до пункту 11.3 Порядку № 1174, у разі зміни протягом строку дії тарифів, величини окремих витрат, пов'язаних із провадженням ліцензованої діяльності з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії, з причин, які не залежать від ліцензіата, зокрема збільшення або зменшення податків і зборів, мінімальної заробітної плати, прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб, зміни мінімальних обов'язкових гарантій в оплаті праці у сфері житлово-комунального господарства в частині формування ставок (окладів) для робітників та посадових окладів керівників, професіоналів, фахівців та технічних службовців, орендної плати та амортизаційних відрахувань, витрат на покриття втрат ліцензіата, підвищення або зниження цін і тарифів на паливно-енергетичні та інші матеріальні ресурси, зміни обсягу фінансових витрат, складової планованого прибутку, за умови, що сумарно це призвело до зміни тарифних витрат більше ніж на 2 % від встановленого рівня, може проводитися перерахування тарифів шляхом коригування лише тих складових частин структури тарифів, за якими відбулися цінові зміни в бік збільшення або зменшення.

Разом з тим, відповідно до статті 16 Закону про НКРЕКП проекти рішень Регулятора, зокрема з питань встановлення цін (тарифів), крім проектів рішень про встановлення «зеленого» тарифу», якщо відповідні повноваження щодо встановлення цін (тарифів) надані Регулятору законом, підлягають відкритому обговоренню відповідно до проведення відкритого обговорення проектів рішень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.06.2017 № 866 (далі – Порядок

№ 866), яким, зокрема, передбачено, що на відкритому обговоренні можуть бути присутні представники місцевих органів виконавчої влади та/або органів місцевого самоврядування а також, всі заінтересовані особи, які подали заявки на участь у відкритому обговоренні та/або їх уповноважені представники, що забезпечує прозорий та недискримінаційний спосіб з метою досягнення балансу інтересів споживачів, ліцензіатів і держави.

Слід наголосити, що у складі витрат тарифів на теплову енергію понад 67 відсотків складають витрати на паливо, покупну теплову енергію, вартість виробництва теплової енергії на ТЕЦ, КГУ; 16 відсотків – витрати на оплату праці з відрахуваннями на соціальні заходи; близько 6 відсотків – складова забезпечення працездатності основних засобів; решта витрат – це податки, збори та інші обов'язкові платежі.

Щодо ціни природного газу

Правові засади функціонування ринку природного газу України, заснованого на принципах вільної конкуренції, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу, визначає Закон України «Про ринок природного газу» (далі – Закон про ринок).

Відповідно до статті 3 Закону про ринок, ринок природного газу функціонує на засадах вільної добросовісної конкуренції, крім діяльності суб'єктів природних монополій, та за принципами, зокрема, забезпечення високого рівня захисту прав та інтересів споживачів природного газу, у тому числі забезпечення першочергового інтересу безпеки постачання природного газу, вільної торгівлі природним газом та рівності суб'єктів ринку природного газу незалежно від держави, згідно із законодавством якої вони створені, вільного вибору постачальника природного газу.

Так, згідно з положеннями частини першої статті 13 Закону про ринок, споживач має право, зокрема, на вільний вибір постачальника, орієнтуючись на його цінову пропозицію, безоплатну зміну постачальника, крім випадків, передбачених абзацом другим частини першої статті 14 Закону.

Разом з цим, у зв'язку зі стрімким зростанням цін на природний газ та через зменшення доходів громадян, спричинене пандемією гострої респіраторної хвороби COVID-19, відповідно до пункту 41¹ постанови Кабінету Міністрів України від 09.12.2020 № 1236 «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2021 № 25 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України») установлено з 1 лютого 2021 року на період дії карантину, але не довше ніж до 31 березня 2021 року, граничну ціну на природний газ за договорами постачання між побутовими споживачами та постачальниками, у тому числі постачальником «останньої надії», на рівні 6 гривень 99 копійок за 1 куб. метр (з урахуванням податку на додану вартість та плати за транспортування магістральними газопроводами до внутрішніх точок виходу з газотранспортної системи).

При цьому, зазначаємо, що відповідно до Закону про ринок питання щодо ціноутворення на природний газ, для споживачів, не належить до компетенції НКРЕКП.

Щодо тарифу на послуги розподілу природного газу

Пунктом 3 частини третьої статті 4 Закону визначено що до компетенції Регулятора на ринку природного газу належить, зокрема, затвердження та

оприлюднення у встановленому порядку методології визначення тарифів на послуги розподілу природного газу та встановлення (зміна) тарифів, які повинні забезпечити необхідні інвестиції в газорозподільні системи.

Разом з цим, відповідно до положень пункту 13 частини першої статті 17 Закону про НКРЕКП для ефективного виконання завдань державного регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг Регулятор, зокрема, встановлює державні регульовані ціни і тарифи на товари (послуги) суб'єктів природних монополій та інших суб'єктів господарювання, що провадять діяльність на ринках у сферах енергетики та комунальних послуг, якщо відповідні повноваження надані Регулятору законом та змінює їх за результатами перевірки або моніторингу.

Як встановлено частиною шостою статті 4 Закону про ринок ціни на ринку природного газу, що регулюються державою, зокрема тарифи на послуги розподілу природного газу, повинні бути:

- 1) недискримінаційними;
- 2) прозорими;
- 3) встановленими з урахуванням вимог цілісності газотранспортної системи виходячи із економічно обґрунтованих та прозорих витрат відповідного суб'єкта ринку природного газу та з урахуванням належного рівня рентабельності, а також, де це можливо, встановленими з урахуванням зіставлення з показниками аналогічних категорій регульованих цін, встановлених Регулятором для інших суб'єктів ринку природного газу, або таких, що діють на ринках природного газу інших держав.

Будь-які платежі, пов'язані з доступом до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG або приєднанням до газотранспортної або газорозподільної системи (у тому числі тарифи на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG), розраховуються незалежно від фізичного шляху слідування природного газу.

Визначення та розрахунок тарифу на послуги розподілу природного газу здійснюється відповідно до Методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу, затвердженою постановою НКРЕКП від 25.02.2016 № 236 (далі – Методика).

Згідно положень Методики, тариф на послуги розподілу природного газу розраховується за одиницю річної замовленої потужності, як відношення планованої річної тарифної виручки (планований дохід суб'єкта господарювання на планований період для фінансування його обґрунтованих витрат, пов'язаних з наданням послуг розподілу природного газу) до загальної планованої річної замовленої потужності розподілу природного газу ліцензіата.

Варто зазначити, що положеннями статті 37 Закону про ринок встановлено, що Оператор газорозподільної системи (далі - Оператор ГРМ) відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток (включаючи нове будівництво та реконструкцію) газорозподільної системи, якою він користується на законних підставах.

Частиною першою статті 1 Закону про ринок встановлено, що газорозподільна система (далі – ГРМ) – технологічний комплекс, що складається з організаційно і технологічно пов'язаних між собою об'єктів, призначених для розподілу природного газу від газорозподільних станцій безпосередньо споживачам.

Згідно положень розділу II Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494, до складу ГРМ входять споруди і пристрої на газопроводах від місця надходження природного газу в ГРМ до пунктів

призначення (об'єктів споживачів або суміжних Операторів ГРМ), зокрема, ГРМ включають:

газопроводи, зокрема підземні та/або надземні, високого, середнього та низького тиску;

обладнання для зниження тиску і підтримання його на заданому рівні, зокрема ГРП та ШРП;

установки електрохімічного захисту від корозії;

лінії технологічного зв'язку, споруди, обладнання автоматизованих систем контролю та управління технологічними процесами і установок електрохімічного захисту;

переходи через природні і штучні перешкоди (автомобільні дороги, залізниці, канали тощо);

будівлі та споруди для забезпечення експлуатації та оперативного обслуговування ГРМ;

споруди газорозподільних мереж, зокрема колодязі, запірні арматура, компенсатори, конденсатозбірники, контрольні трубки, контрольно-вимірювальні пункти, футляри, розпізнавальні і сигнальні знаки тощо.

При цьому, єдине джерело покриття витрат Операторів ГРМ як суб'єктів природної монополії, що необхідні для провадження діяльності з розподілу природного газу – тариф на послуги розподілу природного газу.

Відповідно до положень Методики планування витрат, що включаються до планованої тарифної виручки, здійснюється у розрахунку на рік, виходячи з обґрунтованих потреб суб'єкта господарювання з розподілу природного газу у планованому періоді, з урахуванням державних і галузевих нормативів використання палива, електроенергії, матеріалів, норм та розцінок з оплати праці, норм амортизації, витрат на управління та обслуговування газорозподільних систем, ставок податків, зборів (обов'язкових платежів), прогнозного індексу цін виробників промислової продукції і споживчих цін у планованому періоді, необхідних обсягів робіт при обслуговуванні, утриманні та експлуатації газорозподільної системи та її складових, що знаходяться на балансі підприємства (розподільні газопроводи, обладнання для зниження тиску і підтримання його на заданому рівні, зокрема ГРП та ШРП, переходи через природні і штучні перешкоди (автомобільні дороги, залізниці, тощо), запірні арматура, автоматизовані системи контролю та управління технологічними процесами, тощо).

За рахунок цих коштів забезпечується робота газових мереж, експлуатація газового обладнання, підтримується цілодобова робота аварійних служб.

Планування витрат з оплати праці працівників здійснюється з урахуванням розміру середньої заробітної плати одного штатного працівника, зайнятого у промисловості України або на території діяльності відповідного ліцензіата.

Крім того, варто зазначити, що розмір тарифу на послуги розподілу природного газу для кожного Оператора ГРМ залежить від розміру планованої річної замовленої потужності розподілу природного газу, що використовується споживачами відповідного Оператора ГРМ.

Таким чином, формування тарифу на послуги розподілу природного газу відповідного Оператора ГРМ здійснюється виходячи з економічно обґрунтованих витрат суб'єкта господарювання та безпосередньо залежить від рівня його витрат на обслуговування газорозподільних мереж та їх складових, обсягу робіт, що

виконуються для їх обслуговування, а також від розміру планованої річної замовленої потужності розподілу природного газу, незалежно від витрат іншого газорозподільного підприємства. При цьому, тариф на послуги розподілу природного газу єдиний для всіх замовників послуг на території діяльності Оператора ГРМ.

Відповідно до положень пункту 2.1 Порядку № 866 до винесення питання щодо встановлення цін (тарифів)/змін до них на відкрите обговорення НКРЕКП ліцензіат має провести відкрите обговорення (відкрите слухання) на місцях питання щодо необхідності встановлення цін (тарифів)/змін до них за процедурою, наведеною у цьому пункті, якщо інше не передбачено законодавством.

На відкритому обговоренні можуть бути присутні представники місцевих органів виконавчої влади та/або органів місцевого самоврядування (якщо проект рішення стосується розвитку окремого регіону та/або територіальної громади) та інші заінтересовані особи. При цьому, відповідно до вимог Порядку ліцензіат запрошує на відкрите обговорення місцеві органи виконавчої влади та/або органи місцевого самоврядування (якщо проект рішення стосується розвитку окремого регіону та/або територіальної громади).

Згідно з вимогами чинного законодавства у грудні 2020 року Регулятором встановлено економічно обґрунтовані тарифи на послуги розподілу природного газу для Операторів ГРМ.

Разом з цим, ураховуючи соціальне напруження в суспільстві, численні звернення громадян України, Регулятором прийнято рішення про перегляд тарифів на послуги розподілу природного газу низки газорозподільних підприємств, у тому числі, які здійснюють свою діяльність на території Полтавської області. 30.01.2021 на засіданні НКРЕКП, що проводилось у формі відкритого слухання, були внесені зміни до відповідних постанов Регулатора щодо встановлення тарифів та знижено тарифи на послуги розподілу природного газу, зокрема, для АТ «Полтавагаз», АТ «Лубнигаз» та ПрАТ «Гадячгаз».

Тарифи на послуги розподілу природного газу повинні забезпечувати газорозподільні підприємства коштами, необхідними для роботи газорозподільних систем, експлуатації газового обладнання, підтримки цілодобової роботи аварійних служб для запобігання можливим вибокам природного газу та недопущення аварійних ситуацій.

Окремо зазначаємо, що відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» на період дії карантину або обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19), та протягом 30 днів з дня його відміни забороняється зокрема, нарахування та стягнення неустойки (штрафів, пені) за несвоєчасне здійснення платежів за житлово-комунальні послуги (у тому числі за послуги з розподілу та постачання природного газу); припинення/зупинення надання житлово-комунальних послуг громадянам України у разі їх неоплати або оплати не в повному обсязі.

Щодо зміни постачальника природного газу

Відповідно до положень частин першої та другої статті 14 Закону про ринок усім споживачам гарантується право вибору постачальника.

Забороняється стягувати плату або вимагати будь-яку іншу фінансову компенсацію у зв'язку із зміною постачальника (крім випадків, коли така плата або компенсація прямо передбачена договором постачання із споживачем, що не належить до категорії побутових споживачів).

За умови виконання споживачем своїх зобов'язань за договором постачання:

1) зміна постачальника за ініціативою споживача має бути завершена в термін не більше трьох тижнів з дня повідомлення таким споживачем про намір змінити постачальника, за умови дотримання правил зміни постачальника, у тому числі обов'язку щодо здійснення повного остаточного розрахунку з попереднім постачальником;

2) до припинення договору постачання діючий постачальник зобов'язаний забезпечувати постачання природного газу споживачу на умовах чинного договору.

Наявність спору між діючим постачальником і споживачем, який заявив про намір змінити постачальника, не є підставою для затримки у виконанні договору постачання з новим постачальником.

Ураховуючи вищевикладене, Законом про ринок гарантується усім побутовим споживачам право вибору та безоплатної зміни постачальника.

Разом з цим, зміна постачальника природного газу не відноситься до випадків, визначених положеннями глави 7 розділу VI Кодексу, у яких Оператор ГРМ в установленому законодавством порядку має право припинити/обмежити газопостачання (розподіл природного газу) на об'єкт споживача (у тому числі побутового споживача).

Відповідно до положень статті 19 Закону про НКРЕКП Регулятор здійснює державний контроль за дотриманням суб'єктами господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, законодавства у відповідних сферах та ліцензійних умов шляхом проведення планових та позапланових виїзних, а також невіїзних перевірок відповідно до затверджених ним порядків контролю.

Щодо тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення

Регулятор відповідно до наданих законами України, зокрема про НКРЕКП та «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг» повноважень, встановлює тарифи на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення суб'єктам природних монополій, ліцензування діяльності яких здійснюється НКРЕКП.

Згідно зі статтею 10 Закону України «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг» тарифи на комунальні послуги суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання на суміжних ринках повинні забезпечувати відшкодування всіх економічно обґрунтованих планованих витрат на їх виробництво з урахуванням планованого прибутку. Встановлення тарифів на комунальні послуги, нижчих за розмір економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво, не допускається і може бути оскаржено в суді.

Зауважуємо, що на зміну вартості окремих складових структури тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення впливають чинники, які не залежать від виконавців цих послуг, а саме: збільшення або зменшення мінімальної заробітної плати, прожиткового мінімуму, податків, зборів, платежів, підвищення або зниження цін (тарифів) на реагенти, паливно-енергетичні ресурси, курсу валют за наявності зобов'язань по запозиченнях (кредитах, позиках) міжнародних фінансових організацій.

Так, тарифи КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ «ПОЛТАВАВОДОКАНАЛ» (далі – КП ПОР «ПОЛТАВАВОДОКАНАЛ», Підприємство) встановлено постановою НКРЕКП від 16.12.2020 № 2499 «Про внесення змін до постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних

послуг, від 16 червня 2016 року № 1141» на централізоване водопостачання – 13,23 грн за 1 куб. м (без урахування податку на додану вартість); на централізоване водовідведення споживачам, які не є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, – 13,94 грн за 1 куб. м (без урахування податку на додану вартість). Ця постанова набрала чинності 01.01.2021.

На зміну зазначених тарифів вплинули, в першу чергу, наступні чинники:

1) зменшилися обсяги реалізації:

на 1,16 % з централізованого водопостачання;

на 2,05 % з централізованого водовідведення.

Обсяги реалізації визначені річним планом ліцензованої діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення, погодженим т. в. о. директора Департаменту будівництва, містобудування і архітектури та житлово-комунального господарства Полтавської обласної державної адміністрації. Річний план розрахований відповідно до індивідуальних технологічних нормативів використання питної води, узгоджених директором департаменту екології та природних ресурсів Полтавської обласної державної адміністрації та завідувачем сектору Держводагентства у Полтавській області;

2) зросли витрати на оплату праці:

на 15,03 % з централізованого водопостачання;

на 11,30 % з централізованого водовідведення;

3) збільшилися витрати на оплату податків та зборів:

на 18,10 % з централізованого водопостачання;

на 12,70 % з централізованого водовідведення;

4) збільшилися витрати на оплату електричної енергії:

на 15,21 % з централізованого водопостачання;

на 18,72 % з централізованого водовідведення;

5) збільшилися витрати на реагенти:

на 17,41 % з централізованого водопостачання;

на 67,53 % з централізованого водовідведення;

6) збільшилися витрати на ремонт:

на 13,31 % з централізованого водопостачання;

на 13,51 % з централізованого водовідведення;

7) зменшилися витрати на пально-мастильні матеріали:

на 7,53 % з централізованого водопостачання;

на 9,12 % з централізованого водовідведення.

Також збільшилася решта витрат у зв'язку з підвищенням вартості матеріалів та послуг:

на 1551,69 тис. грн з централізованого водопостачання;

на 1274,23 тис. грн з централізованого водовідведення.

Відповідно до пунктів 1.10 та 2.9 Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, затвердженого постановою НКРЕКП від 10.03.2016 № 302 (далі – Порядок), у структурі тарифу з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення передбачено компенсацію/зменшення витрат за звітний період, а саме: зменшення витрат зі сплати податків, зборів, платежів – на 2339,00 тис. грн з централізованого водопостачання та 194,00 тис. грн з централізованого водовідведення; компенсацію витрат на реагенти – 135,91 тис. грн з централізованого водопостачання.

Згідно з пунктом 2.11 Порядку у тарифах на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення ураховані обігові кошти за рахунок планованого прибутку, а саме: 4203,45 тис. грн з централізованого водопостачання; 3668,12 тис. грн з централізованого водовідведення. Також ураховано податок на прибуток – 756,62 тис. грн на централізоване водопостачання та 660,26 тис. грн на централізоване водовідведення.

Водночас, відповідно до постанови НКРЕКП від 18.01.2019 № 50 у структурі тарифу КП ПОР «ПОЛТАВАВОДОКАНАЛ» передбачено вилучення коштів на суму невиконаних заходів інвестиційних програм за 2015 – 2017 роки, затверджених структурою тарифів на централізоване водопостачання, з урахуванням фактичного строку дії, а саме: на 813,59 тис. грн з централізованого водопостачання; на 1326,05 тис. грн з централізованого водовідведення.

До встановлення вищезазначених тарифів КП ПОР «ПОЛТАВАВОДОКАНАЛ» на виконання вимог статті 16 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», Порядку № 866, проведено відкрите обговорення проєкту рішення НКРЕКП щодо встановлення тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення КП ПОР «ПОЛТАВАВОДОКАНАЛ», що підтверджується відповідним протоколом від 03.12.2020.

Слід зауважити, що встановлення КП ПОР «ПОЛТАВАВОДОКАНАЛ» вказаних тарифів було погоджено Департаментом будівництва, містобудування і архітектури та житлово-комунального господарства Полтавської обласної державної адміністрації у листопаді 2020 року листом № 03.2-07.

Додатково повідомляємо, що із постановою НКРЕКП про встановлення, зокрема, КП ПОР «ПОЛТАВАВОДОКАНАЛ» тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, структурою (складовими) цих тарифів, а також матеріалами, що обґрунтовують прийняття цієї постанови та вищезазначеним протоколом проведення відкритого обговорення можна ознайомитися на офіційному вебсайті НКРЕКП (<http://www.nerc.gov.ua/>) у підрозділі «Матеріали до засідань» розділу «Засідання НКРЕКП», обравши необхідний період та дату (16.12.2020). Також, матеріали та інформація, передбачена чинним законодавством при встановленні тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, розміщена на офіційному вебсайті Підприємства (<http://www.vodokanal.poltava.ua/>) у розділі «Новини».

Звертаємо увагу, що приведення тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення до економічно обґрунтованого рівня є об'єктивним та необхідним заходом для належного функціонування підприємств водопостачання та водовідведення, що забезпечують споживачів питною водою.

При цьому, запровадження мораторію на встановлення тарифів у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення до економічно обґрунтованого рівня може призвести до погіршення фінансово-економічного стану підприємств галузі, зниження якості послуг, підвищення вірогідності системних аварій з непередбачуваними наслідками, а для покриття збитків підприємств-монополістів у цій сфері необхідно буде передбачити джерела фінансування з відповідних бюджетів.

Також варто зазначити, що на сьогодні головним механізмом забезпечення соціального захисту населення в умовах підвищення цін та тарифів на житлово-

комунальні послуги залишається програма житлових субсидій, передбачена Положенням про порядок призначення житлових субсидій, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 1995 року № 848 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2019 року № 807), згідно з якою держава компенсує сім'ям витрати на оплату житлово-комунальних послуг у межах соціальної норми житла та соціальних нормативів користування житлово-комунальними послугами.

Член НКРЕКП

Р. Кайдаш